

Chasidut on Churban

1. ברכות ג.

תנ"א, אמר רבי יוסי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל. בא אליה זכור לטוב ושמר לי על הפתח, (והמתין לי) עד שסיימתי תפילתי. לאחר שסיימתי תפילתי אמר לי: "שלום עליך, רבי". ואמרתי לו: "שלום עליך, רבי ומורי". ואמר לי: בני, מפני מה נכנסת לחורבה זו? אמרתי לו: להתפלל. ואמר לי: היה לך להתפלל בדרך. ואמרתי לו: מתיארהייתי שמא יפסיקו בי עוברי דרכים, ואמר לי היה לך להתפלל תפלה קצרה. באותה שעה למדתי ממנו שלשה דברים: למדתי שאין נכנסין לחורבה, ולמדתי שמתפללין בדרך, ולמדתי שהמתפלל בדרך מתפלל תפלה קצרה. ואמר לי: בני, מה קול שמעת בחורבה זו? ואמרתי לו: שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואמרת: "אוי לי שחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתי את בני לבין אומות העולם". ואמר לי: חייך ראשך, לא שעה זו בלבד אומרת כך, אלא בכל יום ויום, שלש פעמים אומרת כך. ולא זו בלבד אלא, בשעה שישאל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין "יהא שמייה הגדול מבורך", הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו, ואומר: אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך, מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם. תנו רבנן, מפני שלשה דברים אין נכנסין לחורבה: מפני חשד, מפני המפולת, ומפני המדיקין.

1. Babylonian Talmud, Berakhot 3a

It was taught in a *baraita* that **Rabbi Yosei said: I was once walking along the road when I entered the ruins of an old, abandoned building among the ruins of Jerusalem in order to pray.** I noticed that **Elijah, of blessed memory, came and guarded the entrance for me and waited at the entrance until I finished my prayer.** When I finished praying and exited the ruin, **Elijah said to me, deferentially as one would address a Rabbi: Greetings to you, my Rabbi.** I answered him: **Greetings to you, my Rabbi, my teacher.** And **Elijah said to me: My son, why did you enter this ruin?** I said to him: **In order to pray.** And **Elijah said to me: You should have prayed on the road.** And I said to him: **I was unable to pray along the road, because I was afraid that I might be interrupted by travelers and would be unable to focus.** **Elijah said to me: You should have recited the abbreviated prayer** instituted for just such circumstances. **Rabbi Yosei concluded: At that time, from that brief exchange, I learned from him, three things: I learned that one may not enter a ruin; and I learned that one need not enter a building to pray, but he may pray along the road; and I learned that one who prays along the road recites an abbreviated prayer so that he may maintain his focus.** And after this introduction, **Elijah said to me: What voice did you hear in that ruin?** I responded: **I heard a Heavenly voice, like an echo of that roar of the Holy One, Blessed be He (Maharsha), cooing like a dove and saying: Woe to the children, due to whose sins I destroyed My house, burned My Temple, and exiled them among the nations.** And **Elijah said to me: By your life and by your head, not only did that voice cry out in that moment, but it cries out three times each and every day. Moreover, any time that God's greatness is evoked, such as when Israel enters synagogues and study halls and answers in the kaddish prayer, May His great name be blessed, the Holy One, Blessed be He, shakes His head and says: Happy is the king who is thus praised in his house.** When the Temple stood, this praise was recited there, but now: **How great is the pain of the father who exiled his children, and woe to the children who were exiled from their father's table, as their pain only adds to that of their father (Rabbi Shem Tov ibn Shaprut).** **The Sages taught, for three reasons one may not**

enter a ruin: Because of suspicion of prostitution, because the ruin is liable to collapse, and because of demons.

2. אש קודש, פרשת משפטים (שקלים), שנת תשב (1942)

רבי קלונימוס קלמיש שפירא

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

דהנה איתא בברכות [דף ג' ע"א] אר"י פעם אחת וכו' ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל, ובא אלי' ז"ל וכו' אמר לי וכו', שמעתי ב"ק וכו' ואומרת אוי לי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתי את בני וכו', אמר לי וכו', אלא כל יום ויום ג"פ אומרת כך, ולא עוד אלא בכ"ז שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין איש"ר מברך הקב"ה כביכול מנענע ראשו ואומר וכו', ע"ש, וכבר דקדקנו למה לא שמע ר"י בלתי כשהתפלל בחורבה הלא ג"פ ביום אומר הקב"ה כן.

דהנה האיש הישראל המעונה ביסוריו חושב שרק הוא מצטער, וכאלו כל יסוריו הפרטיים ויסודי הכלל ישראל אינם נוגעים למעלה ח"ו. אבל הפסוק אומר ובכל צרתם לו צר, ובגמרא איתא בזמן שאדם מצטער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי, ובספ"ק איתא שהרבה יותר ממה שהאדם מצטער, כביכול הוא ית' מצטער ביסורי איש הישראלי, ואפשר שכיון שהוא ית' בלתי בעל גבול שבשביל זה אינו מושג בעולם, גם צערו ית' מצרות ישראל הוא בלתי גבול, ולא בלבד שלהצטער בצער גדול כזה לא הי' אפשרות לאיש לסבול, רק גם להשיג את צערו ית' לדעת שמצטער הוא ית' ולשמוע את קולו ית' אוי לי שהחרבתי את ביתי והגליתי את בני, א"א בשביל שהוא למעלה מגבולות האדם, ורק כשנכנס ר"י לחורבה מחורבות ירושלים שנתבטל עצמותו יותר, ונחרב יותר בחי' הצמצום וגבול שלו, שמע מקולו של הקב"ה, ורק מעט ממנו שמע כי הוא שמע ב"ק מנהמת רק כיונה ובפסוק איתא ששאוג ישאג על נוחו היינו כשאגת ארי כביכול על חורבן בהמ"ק.

והוא גם הדבר שהעולם עומד על עומדו ולא נחרב מצערו וקולו של הקב"ה על עם ד' כי מתסירים ועל ביתו כי נחרב, מפני שצערו הגדול של הקב"ה לא נכנס בו...

2. Esh Kodesh, Mishpatim (Parshat Shekalim), February 14, 1942

R. Kalonymus Kalman Shapira of Piaseczno (1889-1943)

"And these are the judgements that you must set before them." (Exodus 21:1)

We learn in the Talmud (Berakhot 3a); R. Jose said: "I was once traveling on the road, when I entered into one of the ruins of Jerusalem in order to pray. Elijah the prophet, of blessed memory, appeared and waited for me at the door until I had finished my prayer. Whereupon, he said to me, 'Peace be with you, master!' And I replied, 'Peace be with you master and teacher!' He said to me, 'My son, why did you enter this ruin?' I replied, 'To pray'...He said to me, 'My son, what sound did you hear in this ruin?' I replied, 'I heard a Divine Voice, cooing like a dove, saying, "Woe to Me, that I razed My house, burned My temple, and exiled My children among the Gentiles!"' He said to me, 'By your life and by your head! It is not only now that God exclaims thus, He does so thrice each day! And even more than that, whenever Jews go into synagogues and studyhouses and respond, "May His great name be blessed!" the Holy Blessed One nods His head and says; "Happy is the king who is thus praised in his house! Woe to the father who banishes his children, and woe to the children who are banished from their father's table!"

We have previously discussed why R. Jose heard the Divine Voice only when he was praying amidst the ruins, even though the Holy Blessed One speaks thus three times every day. For behold! A Jew, tortured in his suffering may think he is the only one in pain, as though his

individual, personal pain, and the pain of all other Jews, has no affect Above, God forbid. But, as the verse (Isaiah 63:9) says, “in all their pain is His pain,” and as we learn in the Talmud (Hagigah 15b) in the name of R. Meir, “When a person suffers, to what expression does the *Shechinah* (Divine) give utterance? ‘O woe! My arms.’” In sacred literature we learn that God, as it were, suffers the pain of a Jew much more than that person himself feels it.

Possibly because God is infinite—and hence unknowable in the world—His pain at the suffering of the Jewish people is also infinite. Perhaps it is not just impossible for any human to feel such immense pain, it is impossible even to apprehend the level of God’s pain, to know that He bears it. Just to hear God’s voice saying, “Woe to Me, that I razed My house, burned My temple, and exiled My children among the Gentiles!” is impossible, because it is beyond the boundaries of human comprehension. It was only when R. Jose entered into the devastation of one of the ruins of Jerusalem, letting go somewhat of his self-centeredness, that the boundaries restricting his perception were also destroyed and he was able to hear the voice of God. Even then, he heard only a little of the voice, as he said, “I heard a Divine Voice, cooing like a dove,” while we know from the verse (Jeremiah 25:30) “God roars, howling over his city,” that God roars, as it were, like a lion, over the destruction of the Temple.

And so, the world continues to exist steadfast, it is not obliterated by God’s pain and His voice at the suffering of his people and the destruction of His house, because God’s pain never enters into the world...

3. צדקת הצדיק, אות כט

ר' צדוק הכהן מלובלין

מתחילה הוא חורבן הבית [הפנימי בית דירה ובו די רק חורבה, שחרב מאין דרים], ואחר־כך שריפת ההיכל [החצון; וחורבנו היינו שריפה] ואחר כך גלות ישראל. וכן החוטא: מתחלה בלב שחרב מיראת שמיים ואחר־כך במח [ששם אינו מדור קבוע, כי בית זו אישה, שהיא הלב, והוא נשרף לגמרי, שאינו מקום מכיר אף לפרקים מחשבת שמים, שאולי יהא הרהור תשובה ללב], ואחר־כך כל אברי־המעשה גולים למקום הטומאה.

3. Tzidkat HaTzadik, §29

R. Tzadok HaKohen of Lublin (1823–1900)

First comes the destruction of the house—the inner dwelling place, which becomes a ruin when there is no one living within it. Afterward comes the burning of the sanctuary—the outer structure, whose destruction takes the form of fire—and only then comes the exile of Israel.

So too with one who sins: first, the heart is laid waste, emptied of the fear of Heaven. Afterward, the destruction reaches the mind, for the mind is not a permanent dwelling place. The “house” refers to the wife—that is, the heart—and then the mind is completely consumed, no longer capable, even from time to time, of recognizing a thought of Heaven from which a stirring of repentance might awaken the heart. Finally, all the limbs of action go into exile, into the realm of impurity.

4. שפת אמת, דברים, תרמ"ז (1887)

ר' יהודה אריה ליב אלטר מגור

במדרש "איכה ישבה בדד". "מושיב יחידים ביתה" כו'. קודם שנגאלו בני ישראל היו הם יחידים והשכינה יחידה. וכשנגאלו נעשו הומיניא אחת, וכשגלו חזרו כל אחד יחידי... והענין הוא, כי מגלת איכה היא גם כן מכלל התורה. וגם זה עדות על בני ישראל כי הם עתה פלג גופא. ובאמת אין לנו מציאות בגלות בחסרון ארץ ישראל ובית המקדש. וזהו שאמר "איכה ישבה", כי כך צריך להיות בכל איש ישראל, שלא ימצא לו מקום כלל בגלות... וזהו שאמר "מוציא אסירים בכושרות", דרשו חז"ל "בכות ושירות"... וכמו כן בחיבורן של בני ישראל עם השכינה, שהגם שאנו בגלות והחיבור נפסק, מכל מקום עדות היא מצד הבכיה כמו שהיה בזמן המקדש מצד השירה. וזהו שאמר "נהפך לאבל מחולנו", כמו שאמרנו במקום אחר, שיש עבודה עתה מצד התשוקה ורוב אבלות, כמו שהיה אז בשמחה ובמחולות. וזה היא מגלת איכה כמו מגלת שיר השירים, זה בכות וזה שירות.

4. Sefat Emet, Devarim, 5647 (1887)

R. Yehudah Aryeh Leib Alter of Ger (1847–1905)

The Midrash comments on the verse, "How does she sit alone?" (*Eikhah* 1:1), citing the verse, "God settles the solitary into a home" (Ps. 68:7). Before the people of Israel were redeemed, they were solitary and the Shekhinah was solitary. When they were redeemed, they became one unified entity. But when they went into exile, each once again became solitary. The deeper meaning is that the Book of *Eikhah* is itself part of the Torah. It too bears witness concerning Israel: they are now but half a body (*pelag gufa*). In truth, we have no complete existence in exile, deprived as we are of the Land of Israel and the Temple. This is the meaning of "How does she sit...": every Jew should feel this way—not finding a true place of rest in exile. This is also the meaning of the verse, "He brings forth prisoners *ba-kosharot*" (Ps. 68:7), which the Sages interpret as "through weeping and through song" (*bekhi ve-shirot*). So too with the bond between Israel and the Shekhinah: although we are in exile and the connection has been interrupted, our very weeping bears witness to that bond, just as, in the days of the Temple, song testified to it. This is the meaning of the verse, "Our dancing has turned into mourning" (Lam. 5:15). As we have explained elsewhere, there is now a form of divine service expressed through longing and profound mourning, just as there once was a form of divine service expressed through joy and dancing. Thus, the Book of *Eikhah* is like the Song of Songs: the one expresses the relationship through weeping, the other through song.

5. מאור ושמש, פרשת פינחס

ר' קלונימוס קלמן הלוי אפשטיין מקראקא

והנה שמעתי מהדיקים רבתינו ז"ל שבין המצרים מי"ז בתמוז עד תשעה באב הוא גם כן כ"א יום, הם כנגד כ"א יום שבין ראש השנה עד הושענא רבה, אלא שאלו בין המצרים הם בהעלם ואלו שמן ראש השנה עד הושענא רבה הם באתגליא.

5. Maor VaSheshemesh, Pinchas

R. Kalonymus Kalman Halevi Epstein of Kraków (1753–1823)

I heard from our righteous teachers that the period of Bein HaMetzarim, from the Seventeenth of Tammuz until Tisha B'Av, likewise consists of twenty-one days. These correspond to the twenty-one days from Rosh Hashanah until Hoshana Rabbah. The difference is that the days of Bein HaMetzarim exist in concealment, whereas the days from Rosh Hashanah until Hoshana Rabbah exist in revelation.

6. שפת אמת, פרשת מסעי, תרל"ג (1873)

ולכן נקבע פרשה זו בין המצרים, דאיתא הקב"ה עונה בעת רצון ועונה בעת צרה. וכתיב "מן המיצר קראתי יי".

קריאה הוא דביקות. שגם מתוך המיצר נמצא דרך דביקות אל הבורא, כמו שכתוב במדרש ואתחנן, ביצור לשון אחד מעשרה לשונות של תפלה, דכתיב "בצר לי אקרא ה'". דכתיב "אנכי ארד עמך מצרימה", והוא הבטחה לדורות, שבכל מיצר של בני ישראל נמצא אתם התורה, כמו שכתוב "עמו אנכי בצרה".

6. Sefat Emet, Parashat Masei, 5633 (1873)

This is why this parashah was established to be read during Bein HaMetzarim, for our Sages teach that the Holy One, blessed be He, answers both in a time of favor and in a time of distress. As it is written, "From the narrow place I called to the Lord" (Ps. 118:5). Calling itself is an act of devekut. Even from within the narrow place, one can find a path of attachment to the Creator. As the Midrash teaches on Parashat Va'etchanan, *bitzur* ("in distress") is one of the ten expressions of prayer, as it is written, "In my distress I called upon the Lord." So too, Scripture says, "I Myself will go down with you to Egypt" (Gen. 46:4). This is a promise for all generations: in every place of constriction experienced by the people of Israel, the Torah is present with them, as it is written, "I am with him in distress" (Ps. 91:15).

7. שפת אמת, דברים, תרמ"ז (1887)

שהגם שאנו בגלות והחיבור נפסק, מכל מקום עדות היא מצד הבכיה כמו שהיה בזמן המקדש מצד השירה. וזהו שאמר "נהפך לאבל מחולנו", כמו שאמרנו במקום אחר, שיש עבודה עתה מצד התשוקה ורוב אבלות, כמו שהיה אז בשמחה ובמחולות. וזה היא מגלת איכה כמו מגלת שיר השירים, זה בכות וזה שירות.

7. Sefat Emet, Devarim, 5647 (1887)

Although we are in exile and the connection has been severed, our very weeping bears witness to that connection, just as, in the days of the Temple, song bore witness to it. This is the

meaning of the verse, “Our dancing has turned into mourning” (Lam. 5:15). As we have explained elsewhere, there is now a form of divine service expressed through longing and profound mourning, just as there once was a form of divine service expressed through joy and dancing. Thus, the Book of *Eikhah* is like the Song of Songs: the one expresses the relationship through weeping, the other through song.